

Amsterdam, 25 September 1922.

PROFESSOR BURGER EN DE CLASSIEKE OPLEIDING.

Wanneer ik het opstel van prof. BURGER over de geneeskundigen en de classieke opleiding sine ira et studio beschouw, treft mij de volkomen ongemotiveerde onaangename toon ervan. Ik wist, dat het classieke onderwijs een teer punt bij hem is, en dat al reeds het noemen van het zestalig monster, dat gymnasium heet, als roode lap werkt, welke hem den houten hengst doet bestijgen. Dat hij ditmaal de normale grens van toelaatbaarheid in persoonlijke hatelijkheden jegens mij wel wat overschrijdt, spijt mij voor hem, maar verheugt mij voor de zaak, waarvoor ik sta: het *fortiter in modo*, is altijd een bewijs van innerlijke zwakte.

Nu ter zake. In mijn hoofdartikel van de vorige week had ik met bedoeling het wetsontwerp M. O. slechts zeer kort besproken. Gezien het zeer groote en algemeene belang dezer zaak had ik er reeds een paar artikelen, bestemd voor den grooten kring van beschaafde lezers, in de *Haagsche Post* 1) aan gewijd. Daar kan ieder de uitvoerige motiveering van mijn in het *Tijdschrift* weergegeven opvattingen vinden. Bovendien heb ik aan het eind van mijn artikel twee brochures vermeld, één van mr. MAAS GEESTERANUS, tegen, en één van de hand van prof. BURGER zelf, vóór het wetsontwerp. Dat was meer dan voldoende. Natuurlijk wil ik mijn meening niet voor die van alle Nederlandsche geneeskundigen laten doorgaan, evenmin als prof. BURGER daarop, naar ik veronderstel, aanspraak maakt. Na prof. BURGER's scherpen aanval moet ik iets uitvoeriger zijn dan de vorige maal. Ik zal echter niet de geheel litanie der „onjuistheden”, welke prof. BURGER bij mij ontdekt heeft, vers voor vers tegenspreken, mij slechts tot de hoofdzaken bepalen.

I. Niemand betwijfelt, dat minister DE VISSER persoonlijk een zéér warm vriend van de classieke opleiding is. In zijn memorie van antwoord spreekt hij dat duidelijk uit. Dit neemt niet weg, dat het wetsontwerp door mij, en zooveel met mij, beschouwd wordt als een groot gevaar voor de classieke opleiding, en ik ben niet de eerste of eenige, die met verbazing bemerkt heeft, dat het wetsontwerp en 's ministers memorie een zeer verschillenden geest schijnen te ademen. In de boven genoemde brochure van mr. MAAS

---

1) Het Grieksch in gevaar. H. P. van 9 September 1922, en De beteekenis der classieke opleiding. H. P. van 16 September 1922.

GEESTERANUS vindt men een poging tot uitleg dezer tegenstrijdigheid. Ik heb ook andere verklaringen gehoord, maar de bespreking daarvan zou op „politiek” terrein voeren. *Vade retro!*

Is het mogelijk, dat dit alles langs prof. BURGER heen is gegaan? Dat hij zich van de zaak afmaakt door mij een brevet van geestelijk onvermogen uit te reiken, schijnt mij een al te goedkoope tactiek. Geschiedt dit alleen uit wèlbewuste armoede aan betere argumenten?

2. Gaarne rectificeer ik, dat niet allen, maar *bijna* allen, die gevoelen voor de classieke opleiding, door het wetsontwerp verontrust zijn. Het verbaast mij echter wel eenigszins, het adres der 150 door prof. BURGER vermeld te zien. Ik dacht, dat hij weinig waarde hechtte aan dergelijke adressen. In zijn brochure schrijft hij althans de ondertekening van een adres voor het behoud van de classieke opleiding uitsluitend aan de „vriendelijkheid” der ondertekenaars toe, die niet hebben kunnen weigeren hun naam onder een stuk te zetten, als men hen er om vraagt. Acht prof. BURGER deze critiek op de waarde van adressen alleen van toepassing op die van zijn tegenstanders? Laat ons liever met gelijke billijkheid evenveel eerlijke overtuiging en kennis van zaken onderstellen, zoowel bij de vóór- als de tegenstanders van de classieke opleiding.

3. Mijn minder nauwkeurig zinnetje in zake de moderne taal-leeraren, waarvan het overgrootste deel al sedert „onheuglijke tijden” niet-classiek opgeleid wordt, verschaft prof. BURGER het genoegen, op „al weer” iets, dat mij onbekend was, het grelle licht van zijn bezadigdheid te laten schijnen. Ik gun hem die kleine zegepraal gaarne, maar vraag mij toch af: waarom de zoo belangrijke hoofdzak verdoezeld achter dergelijke kleine persoonlijke onaangenaamheidjes?

4. Waarom ik de voorgestelde lyceum-opleiding B een onding vind, heb ik kort en bondig gemotiveerd door op haar halfslachtheid te wijzen. Mij dunkt, dat mijn afkeuring voor het mengsel van H. B. S.- en gymnasiumvakken, dat die afdeeling zal onderwijzen, voor ieder verstandig mensch begrijpelijker zal zijn, dan dat wat prof. BURGER hierover van prof. CASIMIR naschrijft.

5. Het is volkomen juist, dat in de afdeeling B in plaats van het Grieksch twee andere vakken zullen worden onderwezen: staathuishoudkunde en de staatsinrichting van Nederland en zijn koloniën. Maar hoezeer ik ook de dwaze aantijging van hen, die de moeilijkheid van het Grieksch schromelijk overdrijven en de studie ervan als een soort dierenplagerij voorstellen, terugwijs, zal toch wel niemand ontkennen, dat de studie der Grieksche taal meer geestelijke inspanning vereischt dan die van de beide genoemde vakken. Mijn uitspraak, dat de afdeeling B. een gemakkelijker opleiding zal geven, dan het gymnasium, mag dus onbewezen heeten, omdat de geheele afdeeling B. gelukkig nog slechts hypothese is. Maar juist is zij.

6. Het aardige beeld der „gedachtenbuiteling” heb ik overgenomen van prof. BURGER, die het in zijn laatste brochure aan dr. GUNNING toedient. Ik bemerk nu, dat deze beeldspraak alleen gepast is, wanneer zij op tegenstanders van prof. BURGER wordt

toegepast. Anders geschiedt dit te onpas. Wat het strijdpunt aangaat: ik wil prof. BURGER hier niet volgen, door mij te begeven in een gedachtenwisseling met hem over de beteekenis der classieke opleiding. „Pour discuter il faut être d'accord!" Maar vooral: het gaat hier niet om de antithese, classiek of niet-classiek. De vrije mededinging tusschen het gymnasium en de H. B. S. bestaat immers al zoo lang: daar tusschen kan ieder kiezen. Waar het hier om gaat is: de verschillen tusschen de volledig classieke opleiding en het verwaterde onderwijs, dat de afdeeling B. zal geven. Want de afdeeling B. zal ten opzichte van het gymnasium niet een inrichting met fundamenteel ander doel en richtsnoer zijn, doch slechts een gemakkelijker weg naar de universiteit. Wij vreezen daarom, dat velen dien weg uit gemakzucht zullen kiezen, en vinden, dat gemakzucht geen motief mag zijn tot het oprichten van een nieuwe school.

7. Eindelijk des Pudels Kern! Prof. BURGER verzekert, dat het wetsontwerp de classieke opleiding niet bij de niet-classieke ten achter stelt, maar zelfs overdreven bezorgdheid voor de classieke vorming tentoonspreidt! Dat slechts voor gemeenten van 40000 en niet meer voor die van 20000 een gymnasium (of lyceum) verplicht wordt gesteld, is alleen een maatregel van kosten, zoo troost ons prof. BURGER. Dat mag zoo wezen. Maar de gevolgen van dien maatregel zullen er niet minder fnuikend om zijn. In hoeveel gemeenten zal men het gymnasium opheffen, indien het ontwerp wet wordt? Hoeveel ouders zullen dan gedwongen worden, hun kinderen een andere opleiding te geven, dan zij krachtens hun eerlijke overtuiging daarvoor wenschen? Dat het wetsontwerp tot negen (zegge, leze, herleze en verbaas u: negen!) verschillende eindafdeelingen met evenveel diploma's komt (Gymnasium I en II, Lyceum A. I en A. II, Lyceum B, Lyceum C. I en C. II, H. B. S. I en H. B. S. II), is zeker een betreurenswaardig gevolg van de wonderlijk onpractisch doorgedreven splitsingswoede (dichotomie, ook hier!). Daardoor zullen de lycea dure inrichtingen worden en de gemeenten boven 40000 inwoners zullen daarom misschien vaak aan een gymnasium de voorkeur geven boven een lyceum, of althans aan dit niet nog bovendien een afdeeling B. toevoegen. Maar wat beteekent dit in verband met het betreurde feit, dat in de toekomst de gemeenten beneden 40000 inwoners in het geheel geen gymnasium of lyceum meer zullen behoeven te hebben? Juist het verdwijnen van zoovele *kleine* gymnasia acht ik zéér jammer.

8. Prof. BURGER behoeft zich heusch niet te geneeren, om mijn artikelen te bestoken, zooveel als hem lust; de lezing van zijn proza bezorgt mij altijd en telkens weer een genoeglijk uurtje. De pen met hem te kruisen is een aangename ontspanning. Alleen zou ik hem willen vragen, zoo mogelijk bij voorkomende gelegenheid, in de toekomst, minder persoonlijk scherp te zijn; dat lokt altijd, zij het onwillekeurig, ook weer een scherp antwoord uit; de lezers verkneukelen zich er dan wel vaak in, als twee elkander in de haren vliegen, maar haalt men er de zaak, waarvoor men strijdt, niet een beetje mee naar omlaag?